

¡BOMBA!

Las finanzas argentinas miran pa' cá y hacen dramas: se irá un billón a programas, en cuanto pague Salinas

K'untzil

Martes 2 de diciembre de 2025

CAMPECHE · YUCATÁN · QUINTANA ROO · AÑO 11 · NÚMERO 2618 · www.lajornadamaya.mx

Oochel Reuters

Béeychaj u ts'a'abal tu noj lu'umil África túumben ts'aako'ob ti'al u kaláanta'al ma' u pa'ak'al ti' máak VIH

Tu noj lu'umilo'ob Sudáfrica, Esuatini yéetel Zambia káaj u ts'a'abal, le lunes máanika', jump'éeel túumben iinyexioon ti'al u kaláanta'al máak ti'al ma' u pa'ak'al VIH. Lela' leti'e' yáax juntéen u ts'a'abal ichil u kaajil África, noj lu'um tu'ux maas jach ya'ab máax ti' tsaayal le k'oja'anilo'.

Ts'o'ok u ye'sa'al Lenacapavire', chéen unaj u ts'a'abal ka'atéen ichil jump'éeel ja'ab, ts'o'oke' lelo' ku p'íitkunsik u páajtalil u pa'ak'al

VIH kex tu 99%, le beetik ku yila'al beey jump'éeel k'a'anan báakunáa.

Ti' jo'otúul nojoch máak kaja'an tu noj lu'umil Sudáfricae', juntúul kuxa'an yéetel VIHi'. Jump'éeel u jaats meyajil xaak'al Universidad de Wits tu kaláantaj bix úuchik u ts'a'abal báakunaob ti' jump'éeel meyaj taakmuk'ta'an tumen Unitaid, u kúuchil salud Naciones Unidas.

"Yáax máaxo'ob káaj u k'a'abéetkunsik Lenacapavir ti'al u kaláanta'al ma' u tsa'ayal VIH

tu noj lu'umil Sudáfrica (...) le beetike' yaan u k'a'abéetkunsal báakuna lalaj wakp'éeel winalo'ob ti' lu'umo'ob tu'ux ma' ya'ab náajal taak'in yani'", a'alab tumen Unitaid ti' k'a'aytajil ts'iib.

Kúuchile' ma' tu jets'aj jaytúul máak tu k'amaj le yáax doosiso'ob ts'aak ku tojoltik 28 mil doolarées chéen ti' lalaj máak tu noj lu'umil Estados Unidos. Ku pa'ata'ale' ka ya'abak ti' máax ku ts'a'abal le ja'ab kun okolo'.

Tséel noj lu'umo'ob, Zambia yéetel Esuatinié' tu k'amajo'ob

mil u p'éeel doosis le winal máaniko', úuchik u yantal jump'éeel Estados Unidosil nu'ukbesaj, ka'aj k'a'ayta'ab ts'aak tu k'iinil Día Mundial del Sida le lunes máaniko'.

Beey túuno', yóok'olal nu'ukbesaj ku beeta'al tumen Estados Unidose', mola'ay beetik ts'aak, Gilead Sciences tu jets'aj u ts'aak óoxp'éeel ja'ab xma' bo'olil u ts'aakil Lenacapavir ti' ka'ap'éeel miyonesil máako'ob ti' noj u'umo'ob tu'ux jach ya'ab máax ti' paak'al VIH.